

Шелест О. С.

ПРОБЛЕМИ КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА У ПРОГРАМАХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ УКРАЇНИ

Проблема суспільної консолідації є актуальною для будь-якого суспільства, тим більш для суспільства перехідного типу, яким є українське. Визнання українців як окремої нації та перебування на сучасній території України інших етносів, незалежно від їх статусу як корінних або новоприбулих, також не робить цю тему більш зрозумілою та простішою для аналізу. Мовна політика, міжнаціональні взаємовідносини та визначення цивілізаційного шляху були основними проблемами, які вирішувала та вирішує Україна протягом років незалежності. Тому цілком логічним є те, що українські партії звернули на це свою увагу, особливо після Майдану 2014 року, коли основні політичні сили, вписали власне бачення проблеми консолідації українського суспільства у свої програми. Метою автора є аналіз положень партійних програми основних партій, які обиралися до складу Верховної Ради протягом двадцяти восьми років існування держави.

Блок Петра Порошенка «Солідарність» з'явився у 2000 році, але ідеям солідарності та об'єднання українців програма партії надала увагу лише у 2015 році. Її тези залишилися незмінними і під час останніх виборів Президента 2019 року. Партія проголошує українську національну культуру, культурну ідентичність, традиції та цінності основою суспільства та закликає до їх збереження. Проте програма також зазначає, що уряд повинен забезпечувати розвиток культур національних меншин та не пригнічувати їх. Варто зазначити, що задекларовані цілі БПП та політика, яка їм проводиться, відрізняються один від одного. Так, відношення до використання мов етнічних меншин у офіційній документації та навчальних закладах на початку правління Петра Олексійовича Порошенка та наприкінці його президентського строку є діаметрально протилежними.

Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», створене у 1999 році, займає

схожу позицію, виступаючи за збереження статусу української мови як єдиної державної, але підтримує «європейський досвід» відношення до національних меншин та відстоює позицію децентралізації влади та права територіальних громад створювати власні комітети та муніципальну поліцію. Схожих засад дотримується партія «Громадянська позиція» Анатолія Гриценка, створена у 2005 році, додаючи, що толерантність є однією із притаманних українцям цінностей, а найголовнішим завданням партії у соціально-культурній сфері є створення політичної нації.

Об'єднання «Самопоміч», одна з новіших наведених тут партій, заснована у 2012 році і дуже активно просувають ідею єдності у своїй програмі, навіть застосовуючи «В єдності – сила!» своїм гаслом. Проте у програмі партії відсутні конкретні засади щодо консолідації українського суспільства. Єдиним положенням, що може належати до цієї проблеми, є теза про прагнення українців до співпраці з іншими задля добробуту та успіху наступних поколінь громадян України.

Народний Фронт є політичною партією, яка була створена після подій Революції гідності, тому з самого початку містить в своїй програмі положення про консолідацію українського суспільства. Теперішня програма ставить своїми цілями патріотичне виховання громадян, формування загальнонаціональної ідентичності, поширення використання української мови у побуті та суспільних публікаціях і сприяння роботі українських культурних індустрій. Можна сказати, що положення цієї партії у цій сфері внутрішньої політики держави співпадають з положеннями програм «Батьківщини» та «Громадянської позиції».

Різко відмінні позиції займають дві останні розглянуті партії, причому вони відрізняються як від вищезазначених партій, так і між собою. «Опозиційна Платформа – За життя» була заснована у 2018 році та звертає увагу на багатонаціональність України у своїй програмі. Вона закликає до створення єдиної політичної нації, де всі народи мають рівні права і рівні умови для розвитку. «Опозиційна Платформа» критикувала уряди Яценюка та Гройсмана за утиски російськомовних громадян та вважає, що Україні потрібно переймати досвід

європейських країн щодо своєї мовної політики та надати російській мові статусу другої офіційної. На протилежних засадах стоїть Всеукраїнське об'єднання «Свобода». У своїй програмі «Свобода» закликає до реформування законів про громадянство, що призведе до надання громадянства лише етнічним українцям, які народилися на території України або повернулися з-за кордону для постійного проживання та роботи у державі. Особи, народжені в Україні від іноземців або осіб без громадянства, зможуть набути українське громадянство після досягнення повноліття та за умови вільного володіння українською мовою, знання історії України та її конституції. Партія також наголошує на припиненні практики подвійного громадянства, затвердження української мови як єдиної офіційної та створення державної програми патріотичного виховання молоді. Ці засади не змінювалися з 1995 року, коли «Свобода» була зареєстрована.

Узагальнюючи аналіз програм обраних партій можна виокремити наступні висновки. По-перше, проблема об'єднання та співіснування українців порушується і усіх партійних програмах у тому чи іншому вигляді. По-друге, методи реалізації цієї мети помітно відрізняються і приймають вигляд як концепції рівності індивідів та мультикультурності держави, звичайної для більшості країн Заходу, так і агресивно-націоналістичної повістки, що не дозволяє використовувати консолідаційний потенціал суспільства.

*Рекомендовано до друку –
д. політ. н., професором Міловою М. І.*